ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Аналіз роботи над роллю

Колективні проєкти:

Моріс Метерлінк “Блакитний Птах” роль Мітіль

Карло Гольдоні “Трактирниця” роль Деяніри

Фредеріко Гарсіа Лорка “Дім Бернарди Альби” роль Амелія

Індивідуально творчий проєкт:

П’єса Михайло Старицького «За двома зайцями» роль Проні Прокопівни

Студентки групи 6.0262

Мельник Ольги Олексіївни

Запоріжжя
2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....4
РОЗДІЛ І. МОРІС МЕТЕРЛІНК «БЛАКИТНИЙ ПТАХ».....5
1.1. Процес формування характеру сценічного персонажу Мітіль у виставі «Синій птах».....5
1.2. Створення «Роману життя» Мітіль.....7
1.3. Характеристика персонажу Мітіль.....7
1.4. «Схема» спілкування персонажу з іншими дійовими особами п'єси….....8
1.5. Аналіз змісту художньо-естетичної інформації.....10
1.6. Робота над гримом та костюмом персонажу….....11
1.7. Список використаних джерел….....13
ДОДАТОК.....14
РОЗДІЛ ІІ. КАРЛО ГОЛЬДОНІ «ТРАКТИРНИЦЯ».....15
2.1. Процес формування характеру сценічного персонажу Деяніри у виставі «Трактирниця»….....15
2.2. Створення «Роману життя» Деяніри…… 16
2.3. Характеристика персонажу Деяніра.....17
2.4. «Схема» спілкування персонажу з іншими дійовими особами п'єси….....18
2.5. Аналіз змісту художньо-естетичної інформації.....20
2.6. Робота над гримом та костюмом персонажу….....20
2.7. Список використаних джерел….....22
ДОДАТОК.....23
РОЗДІЛ ІІІ. Фредеріко Гарсіа Лорка “Дім Бернарди Альби”.....24
3.1. Процес формування характеру сценічного персонажу Амелії у виставі «Дім Бернарди Альби»….....25
3.2. Створення «Роману життя» Амелії…….....26
3.3. Характеристика персонажу Амелія.....27

3.4. «Схема» спілкування персонажу з іншими дійовими особами п'єси… 27
3.5. Аналіз змісту художньо-естетичної інформації 28
3.6. Робота над гримом та костюмом персонажу… 29
3.7. Список використаних джерел…..... 30
ДОДАТОК.....31
РОЗДІЛ IV. АНАЛІЗ РОБОТИ НАД ІНДИВІДУАЛЬНИМ ТВОРЧИМ ПРОЄКТОМ: МОНОЛОГ ПРОНІ ПРОКОПІВНИ, З П'ЄСИ МИХАЙЛО СТАРИЦЬКИЙ «ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ» 32
1. Підготовчий етап 33
1.1 Визначення ідеї проєкту, пошук літературного матеріалу..... 33
1.2 Вибір драматургічного матеріалу та обґрунтування актуальності. 33
1.3 Дослідницька база.....34
1.4 Первинний психологічний портрет персонажа… 34
2. Організаційний етап… 35
2.1 Визначення художньої мети… 35
2.2 Аналіз монологу та внутрішнього конфлікту персонажа…..... 35
2.3 Постановчий план…..... 35
3. Творчо-реалізаційний етап 36
3.1 Сценічне рішення монологу… 36
3.2 Побудова характеру персонажа…..... 36
4. Завершальний етап 37
4.1 Аналіз досягнень і недоліків 37
5. Список використаних джерел…..... 38
ДОДАТОК.....39
ВИСНОВКИ.....40

ВСТУП

Робота актора над роллю - це не лише вивчення тексту та відтворення подій, закладених у п’єсі. Насамперед це процес пізнання людини, її характеру, почуттів, переживань і внутрішнього світу. Кожен персонаж має власну історію життя, особливий погляд на світ, свої прагнення та страхи. Саме тому під час створення сценічного образу важливо не просто зрозуміти героя, а й знайти в ньому щось близьке для себе, щоб зробити його живим і правдивим на сцені.

У цій роботі я досліджую образи Мітіль із п’єси Моріса Метерлінка «Блакитний птах», Деяніри з комедії Карло Ґольдоні «Трактирниця», Амелії з драми Федеріко Гарсії Лорки «Дім Бернарди Альби» та працюю над монологом Проні Прокопівни з п’єси Михайла Старицького «За двома зайцями». Ці персонажі дуже різні за характером, віком, життєвими обставинами та способом мислення, тому робота над кожним із них вимагала окремого підходу та пошуку відповідних засобів сценічного втілення. Під час аналізу ролей я прагнула зрозуміти причини вчинків героїв, їхні внутрішні переживання та місце в драматургічному конфлікті. Важливою частиною роботи стало створення «роману життя» персонажів, визначення їх провідних рис характеру, особливостей взаємин з іншими героями, а також пошук зовнішнього сценічного вирішення через костюм, грим і пластику. Особливий інтерес для мене становила можливість працювати з такими різними характерами: щирою та відкритою Мітіль, емоційною й театральною Деянірою, стриманою та внутрішньо вразливою Амелією і яскравою комедійною героїнею Пронею Прокопівною. Робота над цими образами допомогла мені глибше зрозуміти особливості акторської професії, навчила уважніше ставитися до психології персонажа та шукати індивідуальний підхід до кожної ролі. Метою даної роботи є дослідження процесу створення сценічного образу та вдосконалення практичних навичок акторської майстерності через аналіз драматургічного матеріалу й творче втілення персонажів.

РОЗДІЛ І. МОРІС МЕТЕРЛІНК «БЛАКИТНИЙ ПТАХ»

ВСТУП

Мета: у роботі над роллю Мітіль з п’єси Моріса Метерлінка «Синій птах» я ставлю перед собою завдання створити щирий і живий образ дитини, яка разом із братом проходить шлях пізнання світу та себе. Для мене важливо передати її допитливість, доброту, здатність дивуватися та змінюватися під впливом подій. Працюючи над роллю, я прагну зрозуміти внутрішній світ героїні, її ставлення до людей і навколишнього світу, а також показати, як через пережиті пригоди вона стає більш мудрою та чуйною.

Характеристика персонажа: Під час роботи над роллю Мітіль я звернулася до вивчення творчості Моріса Метерлінка та особливостей п’єси «Блакитний птах», що допомогло глибше зрозуміти характер героїні. Працюючи над образом Мітіль, я прагну показати її як щиру, доброзичливу та відкриту до пізнання дівчинку. Для мене важливо, щоб усі її вчинки були вмотивованими, а емоції — природними й правдивими, адже саме через них розкривається внутрішній світ героїні.

У процесі розвитку сюжету Мітіль поступово змінюється. Нові зустрічі та пережиті події допомагають їй по-іншому подивитися на навколишній світ, навчитися цінувати близьких і розуміти справжнє значення добра, любові та щастя. Ці зміни стають основою її внутрішнього розвитку.

Образ Мітіль я будую на щирості, емоційній відкритості та поступовому духовному зростанні, передаючи її характер через логіку дій, ставлення до інших персонажів і природну сценічну поведінку.

1.1 Процес формування характеру сценічного персонажу Мітіль у виставі «Блакитний птах»

Для формування характеру сценічного персонажу Мітіль у виставі «Блакитний птах» мною було проведено ознайомлення з біографією та творчим шляхом Моріса Метерлінка.

Моріс Метерлінк - бельгійський письменник, драматург і поет, один із найвидатніших представників символізму в європейській літературі. Народився в місті Гент у Бельгії. Вивчав право, однак справжнім покликанням для нього стала література. У своїх творах автор прагнув досліджувати внутрішній світ людини, духовні цінності та сенс людського існування. У 1911 році Метерлінк був удостоєний Нобелівської премії з літератури.

Творчість драматурга сформувалася наприкінці XIX - на початку XX століття. Для його творів характерні філософські роздуми, символічні образи та прагнення показати приховані сторони людської душі. Автор часто звертався до тем добра, любові, щастя та духовного розвитку людини. Особливе місце у творчості Метерлінка займає п'єса-казка «Блакитний птах», написана у 1908 році. Цей твір став одним із найвідоміших у світовій драматургії. У центрі сюжету знаходяться брат і сестра - Тільтіль та Мітіль, які вирушають у чарівну подорож на пошуки Блакитного птаха, символу людського щастя.

Образ Мітіль є важливим для розкриття основної ідеї твору. Вона уособлює дитячу чистоту, щирість і здатність дивуватися навколишньому світу. На початку вистави Мітіль представлена звичайною дівчинкою, яка, як і багато дітей, цікавиться всім новим і незвіданим. Проте під час подорожі її характер поступово розкривається та збагачується новим життєвим досвідом.

Працюючи над роллю Мітіль, я звертала особливу увагу на її дитячу безпосередність і відкритість. Героїня щиро реагує на всі події, які відбуваються навколо неї. Вона здатна співчувати, переживати за інших і радіти навіть найменшим проявам добра. Саме ці якості роблять її близькою та зрозумілою глядачеві. Для створення сценічного образу важливо було зрозуміти внутрішній світ героїні. Мітіль не прагне подвигів чи слави, її вчинки продиктовані добрим серцем і бажанням допомогти. У процесі подорожі вона вчиться цінувати рідних, помічати красу у звичайних речах та розуміти справжню сутність щастя.

Отже, процес формування сценічного образу Мітіль вимагав вивчення

творчості Моріса Метерлінка, особливостей символістської драматургії та глибокого аналізу характеру самої героїні. Розуміння цих аспектів допомагає створити на сцені переконливий образ доброї, щирої та чуйної дівчинки, яка відкриває для себе справжній зміст людського щастя.

1.2 Створення «Роману життя» Мітіль

Мітіль народилася в невеликому сільському будинку в бідній, але дружній родині лісоруба. Вона зростала разом зі своїм старшим братом Тільтілем. З раннього дитинства дівчинка була доброю, чуйною та допитливою. Вона любила слухати розповіді дорослих, спостерігати за природою та мріяти про дива.

Родина жила скромно, тому Мітіль з дитинства звикла цінувати прості речі та радіти тому, що має. Найближчими для неї людьми були батьки та брат, з яким вона проводила більшість часу.

Одного разу напередодні Різдва життя Мітіль змінилося. Разом із Тільтілем вона вирушила в чарівну подорож на пошуки Блакитного птаха. Під час цієї мандрівки дівчинка побувала в дивовижних місцях, зустріла незвичайних істот і побачила багато того, чого звичайна людина не може побачити.

Ця подорож стала важливим етапом у її житті. Мітіль навчилася бути сміливішою, уважнішою до інших людей та цінувати кожну мить поруч із рідними. Вона зрозуміла, що справжнє щастя полягає не в багатстві чи чудесах, а в любові, доброті та сімейному теплі.

Після повернення додому Мітіль вже дивилася на світ по-іншому. Вона стала мудрішою, але не втратила своєї дитячої щирості та віри в добро. Саме ці риси допомагають їй бачити красу навіть у найзвичайніших речах.

Мітіль - світла, добра та чуйна дівчинка, для якої найважливішими цінностями залишаються родина, любов і людяність.

1.3 Характеристика персонажу

Вік персонажа: 6 років

Середовище існування: невелике селище в родині бідного лісоруба.

Соціальне походження: небагата родина.

Типові риси: скромність, доброзичливість, повага до сімейних цінностей.

Надзавдання п’єси: знайти Блакитного птаха та пізнати справжню сутність щастя.

Наскрізна дія: подорож разом із братом Тільтілем через чарівні світи у пошуках Блакитного птаха.

Головні думки: Мітіль прагне зрозуміти навколишній світ, допомагати іншим та знайти те, що зробить людей щасливими. Вона поступово усвідомлює, що справжнє щастя знаходиться поруч - у любові до рідних, доброті та вмінні цінувати те, що маєш.

Смаки, навички, заняття: любить досліджувати нове, мріяти та фантазувати, цікавиться всім новим, із захопленням досліджує навколишній світ.

Головна ведуча риса характеру: щирість.

Еволюція персонажа: протягом п’єси Мітіль проходить шлях від наївної та безтурботної дівчинки до більш зрілої й мудрої особистості, яка розуміє справжню цінність любові, родини та простих радощів життя.

1.4 «Схема» спілкування персонажу з іншими дійовими особами п’єси

Тільтіль - найближча людина в житті Мітіль - її брат, з яким вона вирушає на пошуки Блакитного птаха. Протягом усієї подорожі Мітіль відчуває підтримку Тільтіля та довіряє йому. Вона часто звертається до брата за допомогою і порадою, а також щиро переживає за нього під час небезпечних пригод. Їхні взаємини побудовані на любові, взаєморозумінні та турботі одне про одного. Саме поруч із Тільтілем Мітіль навчається бути сміливішою та впевненішою у своїх силах.

Фея Берилюна - чарівна істота, яка відкриває дітям двері у незвичайний світ і доручає знайти Блакитного птаха. Для Мітіль Фея є провідницею у світ чудес і таємниць. Дівчинка з цікавістю сприймає все, що говорить Берилюна, та охоче приймає її допомогу. Завдяки Феї героїня починає дивитися на

навколишній світ уважніше та помічати те, що приховане від звичайного людського ока.

Душа Світла - головна помічниця дітей під час подорожі. Мітіль ставиться до Душі Світла з великою довірою та повагою. Вона підтримує її у важкі моменти, допомагає зрозуміти незнайомий світ і захищає від небезпек. Поруч із Душею Світла героїня почувається спокійно та впевнено. Через взаємодію з цим персонажем Мітіль вчиться бачити добро, правду та красу навколо себе.

Пес Тіло - один із найвідданіших супутників дітей. Мітіль щиро симпатизує Псові, адже він завжди готовий захистити її та прийти на допомогу. Його відданість викликає в дівчинки захоплення і вдячність. Через спілкування з Тіло Мітіль ще більше переконується в цінності щирої дружби та вірності.

Кішка Тілетта - домашня улюбленица Мітіль, яка супроводжує дітей під час подорожі. Мітіль ставиться до Тілетти з любов'ю та ніжністю, адже звикла сприймати її як частину своєї родини. Дівчинка довіряє кішці та радіє її присутності поруч. На відміну від інших персонажів, Мітіль не одразу помічає хитрість і приховані наміри Тілетти, оскільки дивиться на неї очима люблячої господині. Через ці взаємини розкривається доброта героїні, її довірливість та здатність бачити в інших насамперед хороше.

Душа Хліба - один із супутників дітей у чарівній подорожі. Мітіль ставиться до Хліба з повагою. Він часто поводиться обережно та прагне уникати небезпек. Через цей образ героїня починає краще усвідомлювати важливість простих речей, без яких неможливе людське життя.

Душа Цукру - один із чарівних супутників дітей під час їхньої подорожі. Мітіль ставиться до Цукру з симпатією та цікавістю. Цей персонаж вирізняється доброзичливістю, ввічливістю та прагненням допомагати дітям. Поруч із ним дівчинка почувається спокійно й затишно. Через взаємодію з Душею Цукру Мітіль усвідомлює, що приємність, доброта та турбота про інших роблять життя кращим і допомагають долати труднощі.

Душа Води - добра та спокійна супутниця дітей. Мітіль відчуває до неї симпатію завдяки її м'якості та врівноваженості. Вода викликає у дівчинки відчуття гармонії та спокою. Спілкування з нею допомагає героїні бути уважнішою до навколишнього світу та його краси.

Душа Вогню - яскравий і непередбачуваний персонаж. Мітіль із цікавістю спостерігає за Вогнем, хоча інколи його поведінка викликає в неї настороженість. Його запальність і нестримність показують героїні, що будь-яка сила може бути як корисною, так і небезпечною.

Отже, взаємини Мітіль з іншими персонажами допомагають розкрити її як добру, щиру та допитливу дівчинку. Кожна зустріч під час подорожі стає для неї важливим життєвим досвідом і наближає до розуміння справжнього щастя.

1.5 Аналіз змісту художньо-естетичної інформації

Центральною ідеєю п'єси-казки Моріса Метерлінка «Блакитний птах» є пошук людського щастя та шлях духовного зростання через досвід, переживання і відкриття внутрішнього світу.

У сюжеті головними героями виступають діти - Мітіль і Тільтіль, які вирушають у незвичайну подорож у пошуках Блакитного птаха. Для Мітіль ця мандрівка стає важливим життєвим досвідом, що поступово змінює її сприйняття світу. На початку твору вона постає як щира, емоційна та довірлива дитина, однак у процесі подій її внутрішній світ збагачується новими усвідомленнями.

Однією з ключових особливостей твору є символічний характер образів. Блакитний птах виступає символом щастя, яке неможливо легко знайти або зберегти. Він постійно вислизає від героїв, що підкреслює ідею складності людських пошуків гармонії та сенсу життя.

Важливим елементом є також протиставлення звичайної реальності та фантастичного світу. Мітіль потрапляє у різні чарівні простори, де зустрічає Душі Світла, Хліба, Води, Вогню та інших істот. Кожна з цих зустрічей має

виховне та пізнавальне значення, адже допомагає героїні краще розуміти навколишній світ, людські якості та приховані істини.

Особливу увагу у творі приділено темі родинних цінностей. У процесі подорожі Мітіль починає глибше усвідомлювати значення любові до близьких, тепла домашнього середовища та простих радостей життя. Саме ці речі відкриваються їй як справжнє джерело щастя.

Образ Мітіль є важливим засобом розкриття авторської ідеї. Через її дитяче, щире сприйняття світу показано, що здатність дивуватися, співпереживати та вірити в добро є основою духовної гармонії людини.

Отже, п’єса «Блакитний птах» має глибокий філософський зміст. Вона не лише розповідає казкову історію, а й розкриває думку про те, що справжнє щастя знаходиться поруч із людиною, але стає доступним лише через любов, внутрішній розвиток і розуміння цінності житт

1.6 Робота над гримом та костюмом персонажа Мітіль

Під час створення сценічного образу Мітіль у виставі «Блакитний птах» основну увагу було приділено природності, легкості та максимальній відповідності образу дитини. Від складного сценічного гриму та декоративних елементів було свідомо відмовлено, оскільки головним завданням є передача щирості, наївності та внутрішньої чистоти героїні.

Сценічний костюм Мітіль складається з рожевої спідниці та білої кофти. Рожева спідниця підкреслює ніжність, емоційність і мрійливість персонажа, а також її дитячу відкритість до навколишнього світу. Біла кофта символізує чистоту, доброту та щирість, формуючи образ світлої та позитивної дівчинки. У цілому костюм є простим, легким і зручним, що повністю відповідає віку та характеру героїні.

Під час роботи над гримом було обрано натуральний сценічний макіяж. Його основне завдання - створити ефект свіжого, живого обличчя без яскравих акцентів. Легка тональна основа використовується для вирівнювання тону шкіри

та надання їй здорового вигляду. Особливу увагу в сценічному рішенні займає зачіска. Для Мітіль обрано дві косички, які підкреслюють її дитячість, простоту та охайність.

У цілому грим, костюм і зачіска Мітіль формують цілісний сценічний образ щирої, доброї та відкритої дівчинки. Поєднання природного макіяжу, простого костюма та акуратних косичок допомагає розкрити внутрішній світ героїні та підкреслити її головні риси - чистоту, емоційність і здатність щиро сприймати навколишній світ.

1.7 Список використаних джерел

1. Бурлуцький А. В. Українське сценічне мовлення в драматичному театрі – від джерел до сьогодення. Одеса : Астропринт, 2011. 212 с.
2. «Блакитний птах», Моріс Метерлінк. Богдан, Дмитро Чистяк, 2011. 120 с.
3. Погуца Н. Еволюція сценічного образу українки в театральному мистецтві початку ХХ століття. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство». 2018. № 38. С. 31–40.
4. Словник-довідник професійного тезауруса майбутнього актора / наук. редакція: Г. В. Локарєва, Ю. В. Гончаренко. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. 300 с.
5. Шлемко О. Д. Сценічна мова : методика сценічного виконання гумористичних творів : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів освітнього рівня «Бакалавр» зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво». Київ : НАКККіМ, 2021. 40 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Моріс Метерлінк “Блакитний Птах” роль Мітіль

РОЗДІЛ ІІ. КАРЛО ГОЛЬДОНІ «ТРАКТИРНИЦЯ»

ВСТУП

Мета: у роботі над роллю Деяніри з п'єси Карло Ґольдоні «Трактирниця» я ставлю перед собою завдання розкрити характер героїні, яка прагне привернути до себе увагу та справити враження знатної дами. Для мене важливо зрозуміти її мотиви, бажання бути помітною серед інших та отримувати захоплення і подарунки від чоловіків. Працюючи над роллю, я прагну передати її хитрість, кокетство, самолюбство та вміння створювати образ, який не завжди відповідає дійсності.

Характеристика персонажа: Під час опрацювання ролі Деяніри я звернулася до вивчення п'єси Карло Ґольдоні «Трактирниця» та особливостей її драматургії, що допомогло глибше зрозуміти характер героїні та її місце у творі.

Працюючи над образом Деяніри, я прагну показати її як хитру, кмітливу й артистичну жінку, яка намагається видавати себе за представницю вищого суспільства. Водночас для мене важливо підкреслити, що поза своєю «роллю» вона не завжди здатна переконливо підтримувати цей образ і часто мимоволі видає своє справжнє походження.

У процесі розвитку подій Деяніра постійно переходить від удаваної шляхетності до природної поведінки. Саме ці моменти створюють комічний ефект і розкривають її невпевненість та невміння повністю приховати власну сутність. Образ Деяніри я будую на контрасті між бажанням здаватися витонченою пані та її справжньою поведінкою, передаючи цей контраст через логіку дій, емоційні реакції та взаємодію з іншими персонажами.

2.1 Процес формування характеру сценічного персонажу Деяніри у виставі «Трактирниця»

Для формування характеру сценічного персонажу Мірандоліни у виставі«Трактирниця» мною було проведено ознайомлення з біографією та творчим шляхом Карло Гольдоні.

Під час опрацювання ролі Деяніри я звернулася до вивчення п'єси Карло Ґольдоні «Трактирниця» та особливостей її драматургії, що допомогло глибше зрозуміти характер героїні та її місце у творі. Важливим етапом у цьому процесі стало також ознайомлення з постаттю самого драматурга, адже розуміння авторського задуму дозволяє глибше інтерпретувати образи персонажів.

Карло Ґольдоні - італійський драматург XVIII століття, один із найважливіших реформаторів європейської комедії. Він відійшов від традиційної комедії дель арте та створив більш реалістичні й життєві образи персонажів. У своїх творах автор зображує побутові ситуації, соціальні відмінності та людські характери, використовуючи гумор, іронію та комічні конфлікти.

П'єса «Трактирниця» належить до жанру комедії та побудована на заплутаних ситуаціях, перевтіленнях і прагненні персонажів змінити своє соціальне становище. Значне місце у творі займають жіночі образи, які формують розвиток конфлікту та додають сценам комічного звучання.

Образ Деяніри є другорядним, але яскравим і виразним. Вона бере участь у створенні комічних епізодів, що виникають через удавання, перебільшення та спроби видати себе за представницю вищого суспільства. Попри це, насправді вона походить із небагатого середовища, однак прагне виглядати більш шляхетною та впевненою.

2.2 Створення «роману життя»Деяніри

Деяніра народилася в небагатій родині та з дитинства була змушена самостійно шукати своє місце в житті. Її дитинство не вирізнялося розкішшю чи стабільністю, тому вже змалку вона звикла покладатися на власні сили та вміння пристосовуватися до обставин. З ранніх років дівчина виявляла емоційність, артистичність і прагнення до уваги. Вона любила бути в центрі подій, спостерігати за людьми та переймати їхню манеру поведінки, що згодом допомогло їй у театральному середовищі.

З часом Деяніра обрала для себе шлях актриси. Сцена стала для неї не лише роботою, а й способом самовираження та можливістю змінювати власну роль у суспільстві. Саме там вона навчилася перевтілюватися, приховувати справжні емоції та створювати потрібний образ залежно від ситуації.

Події п’єси стають для Деяніри своєрідним випробуванням. Вона опиняється в ситуаціях, де межа між грою та реальністю поступово стирається. Прагнення здаватися кращою, ніж вона є насправді, часто призводить до комічних непорозумінь і розкриває її справжній характер.

Протягом розвитку сюжету Деяніра починає краще усвідомлювати власні слабкості та залежність від створеного нею образу. Вона розуміє, що постійне перевтілення не завжди допомагає досягти бажаного результату, а іноді лише ускладнює її становище.

У підсумку Деяніра постає як яскрава, емоційна та трохи суперечлива особистість, для якої важливими є самореалізація, визнання та можливість бути почутою. Її образ поєднує комічність і щирість, що робить її цікавою.

2.3 Характеристика персонажу

Вік персонажа: 24 роки.

Середовище формування характеру: театральне та міське середовище, пов’язане з акторською діяльністю, постійними перевтіленнями та зміною соціальних ролей.

Соціальне походження: походить із небагатого прошарку суспільства, змушена самостійно заробляти на життя та пристосовуватися до різних обставин.

Особливості середовища: нестабільність, необхідність самоствердження, прагнення до визнання, життя у світі масок і ролей, де важливо вміти справляти враження.

Надзавдання п’єси: через комедійні ситуації розкрити тему людських ілюзій, соціальних масок і бажання здаватися кращими, ніж є насправді. Наскрізна дія персонажа: постійне створення та підтримання вигаданого образу

шляхетної жінки, прагнення бути прийнятою у вищому суспільстві та отримати визнання.

Головні ідеї образу: Деяніра намагається приховати власну простоту за театральністю та зовнішньою впевненістю. Вона живе у світі перевтілень, де роль іноді стає важливішою за справжню особистість. Її поведінка показує, як бажання виглядати краще може призводити до комічних ситуацій і внутрішніх суперечностей.

Смаки, навички, заняття: пов'язана з акторським середовищем, має досвід сценічної гри, однак її перевтілення часто виглядає надмірно емоційним і не завжди переконливим у реальному житті. Вона більше покладається на зовнішні ефекти та перебільшення, ніж на тонке відчуття ролі. На відміну від своєї подруги, Ортензії, Деяніра гірше контролює «позасценічну гру» і частіше мимоволі видає себе справжню. Вона спостережлива, намагається наслідувати поведінку інших, але не завжди вміє робити це природно.

Головна риса характеру: емоційність і виражена схильність до перевтілення, артистичність.

Еволюція персонажа: у процесі подій Деяніра поступово усвідомлює, що постійне удавання не завжди приносить бажаний результат. Вона починає краще розуміти власні межі між грою та реальністю, стаючи більш усвідомленою, хоча її театральність залишається частиною характеру.

2.4 «Схема» спілкування персонажу з іншими дійовими особами п'єси

Мірандоліна - є господинею трактиру та головною дієвою особою, з якою Деяніра перебуває у постійному порівнянні та прихованому суперництві. Її впевненість , природна чарівність і вміння впливати на чоловіків викликають у Деяніри як захоплення, так і бажання не поступатися. У спілкуванні з нею Деяніра намагається виглядати не гірше, демонструючи свою «артистичність» і привабливість. Водночас між ними відчувається напруга, адже кожна по-своєму бореться за увагу оточення.

Ортензія - є подругою та актрисою, з якою Деяніра перебуває у середовищі прихованого суперництва. Між ними існує конкуренція за увагу, компліменти та визнання. На відміну від Ортензії, Деяніра менш стабільно тримає образ у реальному житті, тому іноді виглядає менш переконливою у своїх перевтіленнях.

Кавалер Ріпафратта - є одним із чоловіків, на якого Деяніра звертає особливу увагу. Його статус і поведінка змушують її намагатися виглядати більш вишукано та стримано. У спілкуванні з ним вона активно використовує театральність, емоційність і перебільшену чемність.

Маркіз Форліпополі - для Деяніри є уособленням старої аристократії, перед якою вона намагається виглядати особливо «шляхетно». У спілкуванні з ним вона підкреслює манери, мову та поведінку, намагаючись відповідати його уявленням про «високе товариство». Деяніра підсвідомо очікує від нього знаків уваги, компліментів та подарунків.

Граф Альбафьорита - є заможним чоловіком, який намагається завоювати прихильність Деяніри через дорогі подарунки та демонстрацію свого багатства. Після того як Деяніра разом з Ортензією зізнаються йому, що вони насправді є актрисами, його ставлення частково змінюється: зникає ілюзія їхнього «шляхетного» походження, і він починає сприймати їх більш реально. Для Деяніри це стає моментом, коли її гра з образом втрачає частину своєї переконливості, адже вона вже не може повністю підтримувати вигадану соціальну маску. Водночас вона продовжує доброзичливо ставитися до Графа та не відмовляється від його уваги.

Фабріціо - у спілкуванні з ним Деяніра поводиться більш просто і природно, без надмірної театральності. Тут її справжній характер проявляється легше: вона може бути емоційною, щирою або різкою. На відміну від ставлення до знатних чоловіків, у цій взаємодії майже відсутня гра «соціальних ролей», тому її поведінка виглядає більш реальною.

2.5 Аналіз змісту художньо-естетичної інформації

П’єса «Трактирниця» розкриває тему людських взаємин, соціальних ролей та прагнення справити вигідне враження на інших. Через комедійні ситуації автор показує, як зовнішній образ може відрізнятися від справжньої сутності людини. У центрі подій знаходиться Мірандоліна, навколо якої формуються основні сюжетні лінії та взаємини між персонажами. Саме її поведінка стає каталізатором конфліктів між представниками різних соціальних прошарків та чоловіками, які намагаються привернути її увагу.

Особливу роль у розвитку подій відіграють граф, маркіз і кавалер, які уособлюють різні соціальні та світоглядні позиції. Через їхню взаємодію з головною героїнею розкриваються питання статусу, гордості та матеріальних інтересів.

Окреме місце в сюжеті займають персонажі Ортензія та Деяніра - актриси, які видають себе за шляхетних дам. Їхній образ побудований на контрасті між уявним статусом і реальною професією. Вони прагнуть справити враження на оточення, отримати увагу та захоплення, що часто супроводжується комічними ситуаціями. Особливо важливим є момент, коли вони зізнаються у своєму справжньому походженні, що руйнує створену ними ілюзію «вищого світу».

Таким чином, твір піднімає проблему соціальної маски, коли людина намагається виглядати не тією, ким вона є насправді. Комедійна форма дозволяє автору м’яко висміяти такі прояви та показати їхню штучність.

Отже, «Трактирниця» є комедією характерів, у якій через гумор і ситуації перевтілення розкриваються соціальні суперечності та людські слабкості.

2.6 Робота над гримом та костюмом персонажу

Створюючи сценічний образ Деяніри, було вирішено підкреслити її прагнення виглядати шляхетною та витонченою, незважаючи на справжнє походження та професію актриси. Основою костюму стала біла сукня, яка допомагає сформувати образ витонченої молодої елегантної жінки і намагання

відповідати уявленням про жінку вищого суспільства. Важливою деталлю костюму є його сценічна легкість і пластичність, адже Деяніра постійно перебуває в русі, змінює емоції та намагається контролювати створений образ. Біла сукня також дозволяє підкреслити її емоційність і контраст між зовнішньою стриманістю та внутрішньою експресією.

Під час роботи над гримом основний акцент було зроблено на створенні образу удаваної шляхетності. Макіяж має акуратний, але трохи більш виразним, ніж природний, щоб підкреслити сценічність персонажа. Шкіра повинна виглядати доглянутою та рівною, з легким сяйвом, що створює враження прагнення до ідеальності.

Зачіска виконується у вигляді накрученого волосся, що додає образу жіночності та м’якості. Локони підкреслюють риси обличчя і створюють відчуття доглянутості. При цьому зачіска залишається простою та не перевантажує сценічний образ.

Отже, костюм і грим Деяніри спрямовані на розкриття її подвійної сутності: зовнішньої гри в шляхетність і внутрішньої живої, емоційної натури актриси, яка постійно балансує між роллю та реальністю.

2.7 Список використаних джерел

1. Веселовська Г. Театр Миколи Садовського (1907–1920) : монографія. Київ : Темпора, 2018. 412 с.
2. Гольдоні К. Трактирщиця (La locandiera) : комедія у трьох діях. 1753 р.
3. Кукуруза Н. В. Літературна композиція : від задуму до сценічного втілення : навч. посіб. до розділу з курсу «Сценічна мова». Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2014. 272 с.
4. Марко В. П. Аналіз художнього твору : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2013. 280 с.
5. Сорока І. Підтекст у сценічному мовленні : термінологічний дискурс // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого : зб. наук. праць. Вип. 23. Київ, 2018. С. 157–163.

ДОДАТКИ

Додаток А

Карло Гольдоні “Трактирниця” роль Деяніри

РОЗДІЛ ІІІ. Фредеріко Гарсіа Лорка “Дім Бернарди Альби”

ВСТУП

Мета: у роботі над роллю Амелії з п’єси Федеріко Гарсіа Лорки «Дім Бернарди Альби» я ставлю перед собою завдання створити правдивий образ героїні, яка змушена жити в умовах суворих заборон і постійного контролю. Для мене важливо зрозуміти її внутрішній світ, стриманість, покірність сімейним правилам та приховані переживання. Працюючи над роллю, я прагну передати її чутливість, обережність у висловлюваннях і ту внутрішню боротьбу, яка виникає між власними бажаннями та необхідністю підкорятися встановленому порядку.

Характеристика персонажа: Для формування сценічного образу Амелії мною було здійснено ознайомлення з творчістю Федеріко Гарсія Лорки та особливостями його драматургічного стилю, зокрема принципами психологічного реалізму та символічного відображення жіночих доль.

Працюючи над образом Амелії, я прагну розкрити її як спокійну, врівноважену й чутливу дівчину, яка звикла стримувати власні емоції та жити за суворими правилами родини. Для мене важливо показати, що її переживання приховані за зовнішньою стриманістю, тому основний акцент робиться на внутрішніх відчуттях і психологічній правді.

Упродовж вистави Амелія майже не виявляє своїх почуттів відкрито, проте її ставлення до подій і близьких поступово змінюється. Через погляди, паузи, інтонацію та сценічну взаємодію стають помітними її хвилювання, співчуття та внутрішня боротьба.

Образ Амелії я вибудовую через тонкі психологічні переживання, логіку поведінки та природність сценічного існування, що допомагає передати глибину цього персонажа.

3.1 Процес формування характеру сценічного персонажу Амелії у виставі «Дім Бернарди Альби»

Для формування характеру сценічного персонажа Амелії у виставі «Дім Бернарди Альби» мною було проведено ознайомлення з біографією та творчістю Федеріко Гарсії Лорки. Це допомогло краще зрозуміти авторський задум, особливості створення п'єси та характер героїні. Вивчення творчості Федеріко Гарсії Лорки дало можливість глибше осмислити внутрішній світ Амелії, її стриманість, покірність сімейним правилам і приховані переживання, які впливають на її поведінку протягом розвитку подій.

Федеріко Гарсія Лорка є одним із найвизначніших іспанських драматургів XX століття. У своїх творах він порушує теми соціального тиску, жіночої несвободи, конфлікту між бажаннями людини та жорсткими нормами суспільства. Його п'єси відзначаються глибоким психологізмом та емоційною напругою.

П'єса «Дім Бернарди Альби» розповідає про життя жінок у замкненому просторі після смерті батька родини. Бернарда встановлює суворий траур і повний контроль над своїми доньками, позбавляючи їх свободи та можливості самостійно обирати власну долю.

У центрі уваги перебувають п'ять дочок Бернарди, серед яких Амелія займає одну з більш тихих і стриманих ролей. Вона не є лідером конфлікту, проте її внутрішній світ відображає загальну атмосферу страху, покори та пригнічених бажань.

Образ Амелії розкривається через її мовчазність, невпевненість та постійну залежність від матері. Вона не намагається активно протистояти ситуації, а радше пристосовується до встановлених правил, приховуючи власні емоції.

Працюючи над роллю, я звертала увагу на внутрішню закритість персонажа та її емоційну вразливість. Амелія живе у стані постійного внутрішнього напруження, де страх і покірність переважають над бажанням свободи.

Важливим аспектом образу є відчуття пригніченості та відсутності особистого простору. Саме через такі риси Амелія стає частиною загального трагічного образу жіночої долі у п'єсі.

Отже, процес формування сценічного образу Амелії вимагав глибокого аналізу психології персонажа та розуміння соціального контексту твору. Це дозволяє створити образ тихої, стриманої дівчини, яка є відображенням загальної атмосфери несвободи в домі Бернарди Альби.

3.2 Створення «роману життя» Амелії

Амелія народилася та виросла у великій родині, де головну роль завжди відігравала сувора мати - Бернарда Альба. Її дитинство було позначене строгими правилами, обмеженнями та постійним контролем. З ранніх років Амелія звикла не висловлювати власної думки та не сперечатися з матір'ю. Вона навчилася жити тихо, не привертаючи зайвої уваги, і поступово звикла приховувати свої справжні почуття.

Після смерті батька життя в домі стало ще більш замкненим. Суворий траур, встановлений Бернардою, остаточно ізолював дочок від зовнішнього світу, позбавивши їх можливості спілкування та свободи вибору. У цій атмосфері Амелія дедалі більше закривалася в собі. Вона спостерігала за життям своїх сестер, їхніми мріями та конфліктами, але сама рідко брала участь у відкритих суперечках.

Її внутрішній світ наповнений сумнівами та прихованими бажаннями, які вона не наважується висловити. Водночас Амелія поступово приймає реальність свого становища, хоча іноді в ній з'являється тихий внутрішній протест. Отже, роман життя Амелії - це історія мовчазної дівчини, яка живе у світі заборон,

страху та внутрішніх переживань, не маючи змоги повністю реалізувати власну особистість.

3.3 Характеристика персонажу

Вік персонажа: 27 років.

Середовище існування: замкнений простір дому Бернарди Альби.

Соціальне походження: заможна, але суворо контрольована родина.

Типові риси: мовчазність, стриманість, покірність, емоційна закритість.

Надзавдання п'єси: показати трагічний вплив соціальних обмежень і родинного тиску на життя жінок.

Наскрізна дія: життя в умовах постійного контролю та пригнічення особистої свободи.

Головні думки: прагнення до спокою і уникнення конфліктів, внутрішнє прийняття суворих правил дому.

Смаки, навички, заняття: звичні домашні справи, спостереження за сестрами, відсутність активної соціальної діяльності.

Головна риса характеру: покірність.

Еволюція персонажа: протягом п'єси Амелія майже не змінюється, залишаючись тихою та стриманою, однак її внутрішній стан поступово наповнюється прихованою напругою.

3.4 «Схема» спілкування персонажу з іншими дійовими особами п'єси

Бернарда Альба - є головною авторитарною постаттю в житті Амелії. Саме мати визначає всі правила, яких дівчина змушена дотримуватися. У спілкуванні з нею Амелія майже не висловлює власної думки, поводиться стримано та покірно, уникаючи конфліктів.

Ангустіас - старша сестра Амелії, з якою у неї зовні стримані та нейтральні стосунки. Водночас Амелія відчуває до неї змішані почуття, серед яких є заздрість, адже Ангустіас має можливість залишити дім через шлюб і є єдиною спадкоємицею батьківського майна. Окремо підкреслюється й те, що вона має

іншого батька, що виділяє її серед сестер і впливає на її становище в родині. Амелія не демонструє відкритої конкуренції, однак інколи в її поведінці помітні відчутні емоційні реакції та внутрішнє напруження, пов'язане з цими обставинами.

Магдалена - ще одна сестра Амелії, яка відзначається втомою від родинних правил та певною іронічністю у ставленні до ситуації в домі. У спілкуванні з нею Амелія залишається стриманою, але між сестрами відчувається спільне внутрішнє незадоволення обмеженим життям. Магдалена інколи дозволяє собі більш відверті висловлювання.

Мартиріо - сестра Амелії, з якою у неї складаються дещо більш відкриті та емоційно помітні взаємини, ніж з іншими сестрами. Попри загальну стриманість обох персонажів, між ними інколи виникають моменти щирішого спілкування та короткі прояви емоцій. Водночас їхні стосунки залишаються напруженими через загальну атмосферу в домі та психологічний тиск з боку матері.

Адела - молодша сестра Амелії, яка найбільш відкрито проявляє бунт проти матері. На відміну від неї, Амелія не підтримує активного спротиву, але внутрішньо співпереживає її прагненню до свободи.

Пепе Ель Романо - залишається лише непрямим об'єктом уваги, який впливає на емоційний стан усіх сестер, зокрема й Амелії, хоча вона не проявляє активної боротьби за нього.

3.5 Аналіз змісту художньо-естетичної інформації

П'єса «Дім Бернарди Альби» розкриває тему жіночої несвободи, авторитарного контролю та соціального тиску в традиційному суспільстві. Центральною темою є конфлікт між особистими бажаннями та жорсткими моральними нормами. Амелія як персонаж уособлює тихий спротив та внутрішнє прийняття своєї долі. Вона не виступає проти матері відкрито, але її внутрішній стан відображає загальну атмосферу придушення в домі.

Отже, через образ Амелії автор показує ще один аспект жіночої трагедії - мовчазне підкорення системі, з якої важко вирватися.

3.6 Робота над гримом та костюмом персонажа

У сценічному образі Амелії було обрано стриманий костюм, який відповідає атмосфері трауру та суворим правилам, встановленим у домі Бернарди Альби. Основу костюма складають чорна спідниця та чорна кофта. Темний колір одягу підкреслює загальну атмосферу скорботи, у якій живуть героїні, а також відображає обмеження та заборони, що панують у родині.

Важливим елементом образу є чорна хустка. Вона доповнює траурний вигляд персонажа та підкреслює її підпорядкованість встановленим правилам. Костюм не має яскравих деталей чи прикрас, що відповідає стриманому характеру Амелії та її становищу в домі.

У наступній сцені костюм Амелії частково змінюється: чорна кофта замінюється на білу сорочку, тоді як чорна спідниця та хустка залишаються незмінними.

Грим виконується у природній стриманій манері. Основна увага приділяється створенню втомленого та дещо пригніченого вигляду. Макіяж мінімальний, без яскравих акцентів, що дозволяє зберегти правдивість і природність образу.

3.7 Список використаних джерел

1. García Lorca F. The House of Bernarda Alba. London : Penguin Classics, 2005. 128 p.
2. Ігнатюк М. Свічадо Зореслова : посібник-хрестоматія зі сценічної мови для студентів вищих навч. закладів культури і мистецтв. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. 532 с.
3. Неволов В. Творчі мандри. Перезавантаження : життєві нотатки подорожнього. Київ : Знання України, 2018. 167 с.
4. Словник-довідник професійного тезауруса майбутнього актора / наук. редакція: Г. В. Локарєва, Ю. В. Гончаренко. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. 300 с.
5. Староскольцев К. П. Постановка голосу в запитаннях і відповідях. Рівне : Овід, 2018. 280 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фредеріко Гарсіа Лорка “Дім Бернарди Альби” роль Амелія

Додаток В

Фредеріко Гарсіа Лорка “Дім Бернарди Альби” роль Амелія

РОЗДІЛ 4. П’єса Михайло Старицький «За двома зайцями» роль Проні Прокопівни

ВСТУП

Мета: у роботі над образом Проні Прокопівни з п’єси Михайла Старицького «За двома зайцями» я прагну створити переконливий сценічний образ, розкривши особливості її характеру, спосіб мислення та мотиви вчинків. Головну увагу зосереджую на дослідженні її прагнення до заможного життя, бажання бути частиною «вищого» суспільства, а також на передачі поєднання самовпевненості, наївності, емоційності та внутрішньої невпевненості, які визначають поведінку героїні.

Характеристика персонажа: У своїй роботі я прагнула створити Проню Прокопівну як яскраву, емоційну та самовпевнену героїню, яка щиро вірить у власну винятковість і мріє про заможне та красиве життя. Для мене було важливо показати, що вона не є лише комедійним персонажем. За її манірністю, бажанням здаватися освіченою та належати до вищого суспільства приховуються наївність, довірливість і потреба бути коханою та визнаною.

Під час виконання монологу я намагалася передати її характер через емоційну змінність, виразну інтонацію, активну жестикуляцію та манеру поведінки. Особливу увагу приділяла тому, щоб кожна репліка мала внутрішню мотивацію, а комічність виникала не через навмисне перегравання, а через природну логіку мислення й поведінки самої героїні

1. ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП

1.1 Визначення ідеї проєкту, пошуклітературного матеріалу

Для свого творчого проєкту я обрала монолог Проні Прокопівни з п’єси Михайла Старицького«За двома зайцями». Під час вибору матеріалу мене зацікавила українська класична комедія, оскількивона яскраво показує суспільство того часу, людськіслабкості, амбіції та прагнення «кращого життя» будь-якою ціною.

Саме ця п’єса привернула мою увагу завдякипоєднанню гумору та соціальної сатири. Вона показує, як зовнішній блиск, удаваний статус і бажання здаватися «вищими» за інших можутькерувати поведінкою людини.

Монолог Проні Прокопівни дозволяє глибше розкрити їївнутрішній світ - жінки, яка прагне вигідногошлюбу, поваги та визнання, але часто потрапляє у комічні й суперечливі ситуації через власнусамовпевненість і марнославство.

1.2 Вибір драматургічного матеріалу та обґрунтування актуальності

Актуальність образу Проні Прокопівни полягаєв тому, що тема соціального статусу, прагнення«успішного життя» та бажання виглядати краще, ніж ти є насправді, залишається актуальною й сьогодні. У сучасному світі ці проблеми часто проявляються через соціальні мережі, зовнішнійімідж та гонитву за статусністю.

Монолог Проні розкриває її як персонажа, якийживе у світі власних уявлень про «ідеальне життя». Вона щиро вірить у свою значущість, іноді перебільшує власні можливості та статус, алеводночас залишається емоційною, живою та по-своєму вразливою.

Мене зацікавило, що Проня - не просто комічний персонаж. За її поведінкою приховуєтьсябажання бути прийнятою в «вищому світі», страх залишитися без уваги та потреба у визнанні. Самеце робить її образ цікавим для акторського аналізу.

1.3 Дослідницька база

Під час підготовки я ознайомилася з текстом п’єси, аналізом образів та історичним контекстом твору. Також важливим стало дослідженнясоціального життя Києва кінця XIX століття, де велике значення мали статус, гроші та «показна» культура поведінки.

Окремо я звернула увагу на традиції комедійноїгри в українському театрі, де персонажі часто мають гіперболізовані риси характеру, щодопомагає краще розкрити сатиричний зміст твору.

1.4 Первинний психологічний портрет персонажа

На початку роботи Проня Прокопівнасприймалася мною як самовпевнена, трохи наївната дуже амбітна жінка, яка прагне вийти заміж за «вигідну партію». Вона емоційна, схильна до перебільшень і часто живе у світі власних фантазій про статус і розкіш. Водночас у ній є щире бажання бути значущою, що іноді робить її навіть трохи вразливою.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

2.1 Визначення художньої мети

Основною метою моєї роботи є створення яскравого сценічного образу Проні Прокопівни як комедійного, але психологічно правдивого персонажа. Я прагну показати не лише зовнішню комічність героїні, а й її внутрішню мотивацію - бажання бути прийнятою, поважаною та «кращою» в очах суспільства.

2.2 Аналіз монологу та внутрішнього конфлікту персонажа

Монолог Проні Прокопівни відображає її прагнення справити враження, зберегти свій «статус» і переконати інших у власній значущості. У ньому поєднуються самовпевненість, емоційність і легка перебільшеність у висловлюваннях.

Основний внутрішній конфлікт героїні полягає між реальністю та її уявленням про себе. Вона щиро хоче виглядати «панянкою вищого світу», але її поведінка часто видає справжнє соціальне походження та внутрішню невпевненість.

У монолозі важливо передати контраст між її впевненими заявами та прихованими сумнівами. Комічність виникає саме з цього розриву між бажаним і реальним.

2.3 Постановчий план

На початку виконання монологу я бачу Проню впевненою, навіть трохи театральною у своїй поведінці. Далі емоційність поступово зростає: вона починає сильніше реагувати на уявні або реальні обставини, ще більше підкреслюючи власну «значущість». У фіналі важливо показати кульмінацію її емоційності - момент, коли самовпевненість стає майже гротескною, що підсилює комічний ефект образу.

3. ТВОРЧО-РЕАЛІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

3.1 Сценічне рішення монологу

Основний акцент у виконанні монологу зроблено на характері героїні та її поведінкових реакціях.

Важливу роль відіграють інтонація, темп мовлення, міміка та жести. Вони допомагають підкреслити емоційну мінливість Проні Прокопівни та її схильність до перебільшення.

Монолог будується як поступове нарощування емоційної виразності з елементами комедійної гри та легкого гротеску.

3.2 Побудова характеру персонажа

Під час роботи над образом я намагалася знайти баланс між комедійністю та психологічною правдою персонажа. Для мене Проня - це не лише смішний образ, а й жінка з власними комплексами та прагненнями.

Особливу увагу я приділяю роботі над внутрішніми переходами: від самовпевненості до легкого сумніву, від емоційного піднесення до перебільшеної реакції.

Голос у виконанні має змінюватися залежно від її настрою: від впевненого та «панського» до більш емоційного і швидкого у моменти хвилювання.

4. ЗАВЕРШАЛЬНИЙ ЕТАП

4.1 Аналіз досягнень і недоліків

Робота над монологом Проні Прокопівни дала мені можливість глибше зрозуміти особливості української комедійної драматургії та принципи створення сатиричного образу. Я навчилася краще працювати з підтекстом, розрізняти зовнішню комічність і внутрішню мотивацію персонажа, а також точніше будувати емоційні переходи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Дикція й емісія голосу. Виразність професійного мовлення журналіста : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів і дистанційного навчання. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 108 с.
2. Михайличенко Н. Культура мовлення тележурналістів каналу «UA: Перший» (на прикладі інформаційної програми «Новини»). Теле- та радіожурналістика. 2019. Вип. 18. С. 270–275.
3. Плотницька І. Ораторське мистецтво. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 110 с.
4. Середа Н. В., Квасник О. В. Основи ораторської майстерності : навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2019. 304 с. 5. Старицький М. За двома зайцями. Київ : Молодь, 1996. 96 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Михайло Старицький «За двома зайцями» роль Проні Прокопівни

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над індивідуальним творчим проєктом було здійснено аналіз та практичне опрацювання сценічних образів Мітіль із п’єси Моріса Метерлінка «Блакитний птах», Деяніри з комедії Карло Ґольдоні «Трактирниця», Амелії з драми Федеріко Гарсії Лорки «Дім Бернарди Альби», а також монологу Проні Прокопівни з п’єси Михайла Старицького «За двома зайцями».

Під час роботи було досліджено творчість драматургів, проаналізовано особливості характерів персонажів, їхні життєві обставини, взаємини з іншими дійовими особами та художньо-естетичний зміст творів. Значна увага приділялася створенню «роману життя» персонажів, визначенню їхніх провідних рис характеру, надзавдань і наскрізної дії.

Практична робота над ролями сприяла розвитку навичок акторського аналізу, роботи з підтекстом, сценічною мовою та емоційною виразністю. Створення кожного образу вимагало пошуку індивідуальних засобів сценічного втілення, що дозволило глибше зрозуміти психологію персонажів та особливості їхнього внутрішнього світу.

У результаті виконання проєкту було вдосконалено вміння аналізувати драматургічний матеріал, будувати сценічний образ, працювати над характером персонажа, гримом і костюмом. Отриманий досвід став важливим етапом професійного становлення та сприяв розвитку творчого мислення, акторської майстерності й сценічної культури.